

III

Het was een man van eind veertig, begin vijftig. Hij was middelmatig van gestalte, niet dik en niet mager, maar met vetlagen rond de maagstreek. Zijn haren waren donkerblond en ongewoon lang, met een glimmend kale kruin. Zijn armen en benen waren nauwelijks behandeld, op zijn borst krulden wat lichtblonde haarjes. Zijn ogen, die hij in tegenstelling tot de meeste anderen open had, waren waterig blauw. Het leek alsof hij aandachtig naar het plafond lag te staren.

Eva nam zijn linkeronderarm vast en sneed met het scalpel door de huid, van elleboog tot pols. Een waterig, geelachtig vocht liep door de snee naar buiten, als het sap van een overrijpe perzik. Hij bleek meer vet te hebben dan ze had gedacht. Het zou een heel karwei worden om alle pezen en spieren netjes bloot te leggen. Eva werkte geconcentreerd voort. Naarmate de tijd vorderde, voelde ze hoe de verstikkende formolgeur langzaam haar neusgaten vulde, haar keel binnendrong en door haar slokdarm naar beneden trok, zodat het op het laatst leek of ze niet alleen formol inademde maar ook formol gegeten en gedronken had. Het was onge-looflijk dat een geur alléén dit kon doen. Alles, je kleren, je haren, je huid, wasemde uren later nog formoline uit. Na een middag anatomie leek het alsof je zelf een lijk was geworden.

Eva waste zich natuurlijk net als iedereen. Ze nam een bad, shampooede haar haren, trok schone kleren aan

en parfumeerde zich overvloedig om de geuren, die van binnenuit leken te komen, te verdrijven. Maar eigenlijk hield ze er wel van. Het was een geur die ook je gedachten en gevoelens doortrok, die alles kiemvrij maakte, en voor altijd gezuiverd. Het was een geur die je in bezit nam zoals niets anders ter wereld dat ooit deed.

De volgende dag lag hij er nog steeds, met zijn blauwe ogen en zijn babyhuid. Het leek alsof hij op haar lag te wachten. Ze lagen er allemaal nog, open en bloot, met hun in reepjes gesneden huid, hun getataleerde spieren en hun deerniswekkende geslachtsdelen.

Ze waren allemaal al twee jaar dood. De vrieskou hing nog in hun lijf, werd gedeeltelijk in stand gehouden door de gekoelde lucht van het anatomievertek. Na twee weken was het afgelopen en konden ze, van top tot teen uit hun vel gehaald, de grond in. Dan zou het rotten beginnen.

Eva vroeg zich af waaraan de hare gestorven was. Ze speurde zijn lichaam af, op zoek naar littekens, maar vond er geen. Misschien een hartinfarct, hij was er vet genoeg voor. Of een hersenbloeding. In het voorbijgaan raakte ze even zijn onooglijke, ineengekrompen geslachtsdelen aan. Er was geen gevaar dat het geval tot leven zou komen en in haar hand monsterachtige porties zou aannemen. Hij bleef onverstoortbaar naar het plafond kijken. Ze vond hem bijna aantrekkelijk.

Met overgave legde ze zich toe op zijn arm. Ondanks de bleke, gladdede huid was het binnenin een echte mannaarm, met grove beenderen en sterk ontwikkelde spieren. Eigenlijk vond ze de binnenkant veel mooier dan de buitenkant, veel toegankelijker, veel verleidelijker. Ze voelde zich intiem met hem verbonden – alsof ze door gewoon onder zijn huid te kijken meteen alles van hem wist. Ze legde secuur de pezen bloot, bang om hem te kwetsen. Ze vond de gedachte ondraaglijk dat hij

ooit had geleefd, gezweet, gebraakt, gestonken, zoals ze ook de gedachte dat hij weldra in de hitte van de zomer zou ontbinden, ondraaglijk vond. Dit was het enige volmaakte: de koude bestendiging van het gezuiverde lichaam.

Toen de arm klaar was werd ze door de professor naar zijn dijbeen verwezen en kwam een andere student zijn oksel doen. Eva voelde een steek van jaloezie en vroeg zich angstig af of de ander het wel goed zou doen. Het was een lange, schaapachtige jongen met een brilletje.

‘Ik kan geen oksels,’ zei hij. ‘Oksels zijn te moeilijk.’

‘Wacht even,’ zei Eva, ‘ik help je wel op weg.’

‘Bedankt,’ zei de jongen, ‘maar ik weet ook niet hoe het verder moet.’

‘Doe maar wat alsof,’ zei Eva. ‘Dan doe ik het straks helemaal voor je.’

De jongen grijnsde opgelucht en keek haar door zijn bolle brilleglazen wat aandachtiger aan.

‘Hoe heet jij?’ vroeg hij. ‘Ik heb je nog nooit gezien.’

Maar Eva had hem al de rug toegedraaid en was bezig met het mooie, krachtige dijbeen. Het was haar droom dat ze hem helemaal alleen zou kunnen doen, van kop tot teen, voor en achter. Zo zou ze er zeker van kunnen zijn dat hij nergens werd verknoeid. Het ogenblik waarop hij, twee weken later, zou worden weggehaald en aan de aarde toevertrouwd, vervulde haar met diepe opstandigheid. Het liefst had ze gehad dat hij zó, in zijn blote spieren, opnieuw op formol werd gezet, maar ditmaal voor altijd. Het leek haar een groot onrecht dat hij, na al die tijd van zorgvuldige bewaring en de wederopstanding onder het onthullende ontleedmes, toch nog zou moeten vergaan. Het was alsof ze al dat werk voor niets had gedaan.

'Je stinkt weer naar de lijken,' zei Vincent zodra ze binnenkwam.

'De lijken stinken niet,' zei Eva. 'Dat is de formol.'

'Mij om het even,' zei Vincent. 'Het stinkt.'

'Sorry,' zei Eva, 'ik neem zo een bad.'

'Het staat klaar,' zei Vincent, 'geparfumeerd en al.'

'Lief van je,' zei Eva.

'Eigenbelang,' zei Vincent.

Eva lachte en liep met danspassen naar de badkamer. Vincent kwam haar achterna, terwijl hij met duim en wijsvinger zijn neus dichtgeknepen hield, en hielp haar bij het uitkleden. Hij propte al haar kleren in de wasmachine, nam een wasknijper, stak die op zijn neus en trok eveneens zijn kleren uit. Zodra hij tegenover haar in bad zat nam hij de fles met shampoo en kneep die half leeg boven Eva's hoofd. Hij wreef tot het schuimde, spoelde alles schoon met de douche en zoende haar op haar neus.

'Ziezo,' zei hij, 'je ruikt weer menselijk.'

Eva haalde de wasknijper van zijn neus.

'Lijken zijn ook menselijk,' zei ze.

'Maar formol niet,' zei Vincent.

Eva lachte. Ze vroeg zich af wat hij vanmiddag had gedaan dat hij zo vrolijk was, maar ze durfde er niet naar te vragen.

'Ik heb zin in iets leuks,' zei ze.

'Laten we naar Parijs gaan,' zei Vincent.

'Dit weekend?' vroeg Eva.

'Nee, nu,' zei Vincent.

'En de colleges?' vroeg Eva.

'Ach wat,' schokschouderde Vincent, 'de colleges.'

'Nee,' zei Eva.

'Jij wilt ook nooit wat,' zei Vincent verongelijkt.

'In de vakantie,' zei Eva. 'Wanneer je maar wilt.'

'Jij en je colleges,' meesmulde Vincent.

Hij hees zich overeind, sloeg de handdoek om zijn schouders en stapte uit bad. Het had niet lang geduurd.

Toen draaide hij zich om, gooide haar de handdoek in het gezicht en zei: 'Laten we dan uit eten gaan.'

Eva lachte opgelucht.

Ze liepen gearmd naar het restaurant, dat drie straten verder lag. Onderweg vertelde Vincent over de laatste records in het hoogspringen. Eva danste de stoeprand op en af en knikte zonder te luisteren. In het restaurant zaten ze hand in hand en dronken wijn. Alles wees erop dat ze van elkaar hielden. Vincent was over de Olympische spelen begonnen en somde alle steden op waar die, sinds hun ontstaan, hadden plaatsgevonden.

'Geef me een jaartal,' zei Vincent, 'en een discipline. Dan zeg ik je de namen van de eerste drie, met hun uitslagen.'

'Negentientweëntwintig,' zei Eva.

'Toen waren er geen,' zei Vincent.

'Driëntwintig,' zei Eva.

'Ook niet,' zei Vincent.

'Vierentwintig dan,' zei Eva.

'Ja,' zei Vincent. 'En welke discipline?'

'Paardrijden,' zei Eva.

'Dat niet,' zei Vincent. 'Je weet toch dat ik van paardrijden niets weet.'

'Atletiek,' zei Eva.

'Wat van atletiek?' vroeg Vincent.

'Hoezo?' zei Eva niet-begrijpend.

Vincent begon zijn geduld te verliezen. 'Ik heb je al wel honderd keer verteld dat atletiek een heleboel dingen samen is.'

'O ja?' zei Eva. 'Welke dingen dan?'

'Laat maar zitten,' zei Vincent.

Hij keek wat ontmoedigd naar zijn bord en liet haar hand los.

'Je luistert niet,' zei hij verwijtend. 'Je luistert nooit als ik je wat vertel.'

'Vertel het me nog één keer,' smeekte ze, terwijl ze opnieuw zijn hand beetpakte.

'Het kan je immers geen moer schelen,' zei Vincent. 'Toch wel,' zei Eva. 'Ik wil het graag weten.'

'Goed dan,' zei Vincent.

Eva herademde, hield Vincents hand stevig vast en keek hem zonder verpinken aan. Maar na de achthonderd meter lopen luisterde ze alweer niet meer, ze kon het gewoon niet. Ze had met hem te doen, omdat hij met haar, die niet naar hem luisteren kon, zat opgescheept. En toen kreeg ze opeens zo'n ontzaglijk medelijden met hem, die voor de honderdste maal de atletiekdisciplines aan het opsommen was, dat de tranen haar in de ogen sprongen en ze hem onderbrak: 'Nog eens, vanaf de achthonderd meter, dan vergeet ik het nooit meer.'

En ze telde op haar vingers mee en herhaalde voor zichzelf alles wat hij zei, tot ze dacht dat ze het nu wel wist.

Vincent raakte op dreef. Hij vertelde hoe hij als jongen van twaalf negentien maal zo snel als hij kon het blok om was gerend en halverwege de twintigste, die zijn streefdoel was, gewoon was flauwgevallen. Hij vertelde van de weddenschap die hij met een jongen van zijn klas had gesloten over wie het snelst tien kilometer kon lopen, en hoe hij die had verloren. Hij vertelde dat hij trainde tot hij kotsmisselijk werd en er spierscheuringen aan overhield, maar toch nooit een wedstrijd had kunnen winnen. Eva begreep niet hoe iemand, zonder daar toe te worden verplicht of er flink voor te worden betaald, kon willen blijven lopen tot het bloed hem in de schoenen stond. En ze begreep ook niet hoe iemand die nooit won zo lang kon blijven doorgaan met willen winnen. Ze begreep niets van deze vreemde jongen met zijn

brandende ogen, met wie ze hand in hand in het restaurant zat, maar ze voelde zich op een bepaalde manier met hem verwant. Hij had haar broer kunnen zijn.

Toen ze terug naar huis liepen, waren ze allebei be hoorlijk dronken. Vincent sloeg zijn arm om haar schouders en drukte haar tegen zich aan. Eva begon te denken aan het moment waarop ze in bed zouden liggen. Vincent zou vast niet meteen willen slapen.

'Laten we nog een ommetje maken,' stelde ze voor. 'Nee,' zei Vincent, 'ik heb vandaag al genoeg gelopen.'

'Vertel me nog wat over sport,' zei Eva.

Maar toen ze in bed stapten was Vincent over de hele sport volledig uitgepraat. Hij nam haar in zijn armen en kuste haar. Eva streelde zijn gezicht en streek de git-zwarte haren van zijn voorhoofd weg.

'Hoe is het eigenlijk gebeurd?' vroeg ze.

'Wat?' vroeg Vincent.

Eva volgde met haar wijsvinger de rode, overdwarse lijn van het litteken op zijn voorhoofd.

'Het auto-ongeluk,' zei ze.

'Gewoon,' zei Vincent, terwijl hij doorging haar te strelen en te zoenen. 'Een bocht. Regen. Het was donker. Een ongeluk.'

Eva trok haar nachtiapon over haar hoofd, sjordde zijn pyjamabroek naar beneden en probeerde niet meer te denken. Ze dacht: Niet meer denken.

Toen het achter de rug was, lagen ze zwijgend naast elkaar naar het plafond te kijken. Het leek of heel de avond een vergissing was geweest.

'Wat denk je nu?' vroeg Vincent na een tijd.

'Niets,' zei Eva.

Tranen rolden over haar wangen.

'En jij?' vroeg ze.

'Ook niets,' zei Vincent.

'Ben je aan het huilen?' vroeg hij.

'Nee,' zei ze.

In de stilte die volgde hoorden ze buiten het gierende remmen van een auto, die met een klap tot stilstand kwam.

Ze verroerden zich niet.

'Wil je weten hoe het gekomen is?' vroeg Vincent met schorre stem.

'Wat?' vroeg Eva.

'Het auto-ongeluk,' zei Vincent.

'Nee,' zei Eva.

Vincent veerde overeind en greep haar bij haar polsen.

'Ik zal het je vertellen,' zei hij.

'Laat me los,' zei Eva. 'Laat me met rust.'

'Het was geen ongeluk,' zei hij. 'Het was opzettelijk. Mijn vader is mijn vader niet. Mijn echte vader is verongelukt. Daarom wilde ik het ook.'

'Hoezo?' vroeg Eva.

Vincent's lijkleke gezicht hing boven haar terwijl hij haar door elkaar schudde.

'Hou op,' zei Eva, 'je doet me pijn.'

'Hij is niet eens verongelukt!' riep Vincent. 'Hij leeft nog. Ze heeft me nooit willen zeggen wie het was. Ik heb hem nooit kunnen vinden.'

'Hou op met je verzinsels,' zei Eva, 'ik heb er genoeg van.'

Vincent's vuist trof haar midden in het gezicht.

'Kreng!' schreeuwde hij. 'Dit heb ik nog nooit aan iemand verteld. Zeg dat je het geloof. Zeg het!'

Eva liet zich op haar zij rollen, met haar rug naar hem toe. Ze trok haar benen op en sloeg haar armen om haar knieën. Bloed drupte uit haar neus op het hoofdkussen.

'Ik geloof je,' zei ze huilend.

Patricia de Martelaere

Littkens

ROMAN

MEULENHOF AMSTERDAM | KRITAK LEUVEN

Eva studeert geneeskunde, maar vindt het dode lichaam volmakter en begerlijker dan het levende. Ze woont min of meer samen met

Vincent, die slechte studieresultaten vereffent met groeiende atletiekprestaties en volharding als er sport op de tv is; maar inmiddels schijnt ze heimelijk verliefd op de oudere architect Hugo Brenner, met wie ze nog geen woord heeft gewisseld. Ze wacht hem op aan de oprijlaan naar zijn villa, en ziet hem passeren in zijn blauwe BMW. En op een dag belt ze hem op.

Littekens is een verhaal over de littekens van lichaam en geest, over de spookachtige greep die zowel vaders als moeders op hun kinderen kunnen hebben, over het verlangen naar een onmogelijke terugkeer, de verachting voor het lichaam en de verheerlijking van de dood — een beklemmende roman over een schrijnende psychotische werkelijkheidsbeleving.

Van Patricia de Martelaere (Zottegem, 1957) verscheen bij Meulenhoff en Kritak eerder de roman *De schilder en zijn model*, door Herman de Coninck in *Nieuw Wereld Tijdschrift* begroet als een 'cynisch meesterwerk' en gekarakteriseerd als 'een geloofsbelijdenis van iemand die absoluteerheid heeft gezocht in de roes van de passie'.